

Asia: VN/32825/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitykseen eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: VN/32825/2024

Lapin yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaan lainsäädäntöehdotukseen. Ehdotuksen edelleen kehittämistä varten Lapin yliopisto haluaa tuoda esiin muutaman seikan nykyisen Varastokirjaston ja Saavutettavuuskirjasto Celian osalta.

Varastokirjaston tehtävänä nykyisellään on ottaa vastaan ja säilyttää kirjastoista siirrettävää aineistoa ja asettaa se tarvitsijoiden käyttöön. Sen palveluista suurin osa on maksuttomia.

Varastokirjaston palvelut ovat keskeinen infrastruktuuri korkeakouluille, niiden tutkijoille, opettajille ja opiskelijoille. Korkeakoulujen kirjastot ovat luottaneet siihen, että Varastokirjastoon lahjoitettua aineistoa saa aina tarvittaessa nopeasti asiakkaiden käyttöön kaukolainoina. Tämä on erittäin tärkeää myös alueellisen tasavertaisuuden kannalta. Varastokirjaston yhteiskunnallinen vaikuttavuus on nykyisellään erinomainen, sillä sen toiminta hyödyttää kaikkia osapuolia kustannustehokkaasti. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että Varastokirjaston palvelut ja niiden maksuttomuus säilyvät ja ne määritellään riittävän selkeästi uudessa laissa.

Lakiehdotuksessa ei oteta kantaa tulevan Kansallisarkiston sidosryhmien ohjausmalliin. Nykyisellään Varastokirjastolla on asiakaskirjastojen edustajista koostuva johtokunta, joka on tuonut asiakkaiden äänen kuuluville Varastokirjaston toiminnan kehittämisessä. Esitämme, että Kansallisarkiston yhteydessä toimii jatkossa Varastokirjaston neuvottelukunta, jonka jäseniä ovat mm. asiakaskirjastojen edustajat ja jonka tehtävänä on huolehtia kirjaston yleisestä kehittämisestä ja toiminnan suuntaviivoista sekä toimia yhteistyöelimenä kirjastojen kanssa.

Virastouudistuksen yhtenä tavoitteena mainitaan tukipalvelujen ja tietojärjestelmien yhdessä kehittäminen tehokkuuden lisäämiseksi. Varastokirjaston palvelujen tehokas toiminta edellyttää yhteentoimivuutta muiden kirjastojen tietojärjestelmien kanssa.

Yhteentoimivuus tulee huomioida myös tulevaisuudessa tietojärjestelmien kehittämisessä.

Saavutettavuuskirjasto Celian osalta voidaan todeta, että esimerkiksi Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteiskirjasto, Lapin korkeakoulukirjasto, oli vuonna 2023 kolmanneksi suurin korkeakoulukirjojen lainaaja. Celian palvelut ovat erittäin tarpeellisia korkeakouluopiskelijoille. Katsomme, että uudistuksen jälkeenkin Celian palvelujen tulisi olla helposti asiakkaiden saavutettavissa ja käytettävissä.

Virastojen nimien tulisi kuvata selkeästi niiden tehtäviä. Uuden viraston nimeksi ehdotettu Kansallisarkisto ei kerro Varastokirjaston tai Saavutettavuuskirjasto Celian asiakkaille kirjastopalveluista.

Esitetään lakiin lisättäväksi tarkennus Varastokirjaston palveluista:

Varastokirjaston palvelut

Varastokirjaston tehtävänä on ottaa vastaan ja säilyttää tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa ja asettaa se tarvitsijoiden käyttöön.

Varastokirjasto voi ottaa vastaan aineistoa myös muilta luovuttajilta, mikäli se voi tapahtua edellä mainittuja tehtäviä häiritsemättä.

Varastokirjaston maksuttomia suoritteita ovat kaukolainat, kirjaston kokoelmista annettavat jäljenteet, aineistojen välittäminen tietoverkon kautta ja kirjaston luetteloiden käyttö.

Konu Ari
Lapin yliopisto